

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2025. október 9.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztói hitelmegállapodások – 2008/48/EK irányelv – A 22. cikk (2) bekezdése – Ezen irányelv kógens jellege – A fogyasztó bankkal szembeni követelésének harmadik személy javára történő engedményezése – 93/13/EGK irányelv – A 6. cikk (1) bekezdése – A 7. cikk (1) bekezdése – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – A nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát nem képező engedményezési szerződésben foglalt feltételek tisztességtelenségének a nemzeti bíróság által hivatalból történő vizsgálata”

A C-80/24. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie (varsó-belvárosi kerületi bíróság, Varsó, Lengyelország) a Bírósághoz 2024. február 1-jén érkezett, 2024. január 22-i határozatával terjesztett elő

a **Zwrotybankowe.pl sp. z o.o.**

és

a **Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A.**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: I. Jarukaitis tanácselnök, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a negyedik tanács bírójaként eljárva, M. Condinanzi, N. Jääskinen és R. Frenco (előadó) bírák,

főtanácsnok: L. Medina,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Zwrotybankowe.pl sp. z o.o. képviseletében A. Tomaszewska radca prawny,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

- a Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A. képviselőjében A. Kuzawińska, M. Malciak és W. J. Wandzel adwokaci,
 - a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében P. Kienapfel és U. Małecka, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2025. április 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) 22. cikke (2) bekezdésének, valamint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 288. o.) 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Zwrotybankowe.pl sp. z o.o., lengyel jog szerint létrehozott korlátozott felelősségű társaság és a Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A. (a továbbiakban: PKO Bank Polski) bank között egy olyan fogyasztónak a bankkal szemben fennálló követelése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, aki az alapeljárás felperesére engedményezte követelését.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 93/13 irányelv

- 3 A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:
„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”
- 4 Ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének megfogalmazása a következő:
„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

A 2008/48 irányelv

- 5 A 2008/48 irányelv „Harmonizáció és az irányelv kötelező jellege” címet viselő 22. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztók ne mondhassanak le a nemzeti jog ezen irányelvet végrehajtó vagy annak megfelelő rendelkezéseiben rájuk ruházott jogokról.”

- 6 Az irányelv „Szankciók” című 23. cikke értelmében:

„A tagállamoknak meg kell állapítaniuk az ezen irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megszegése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és minden szükséges intézkedést meghoznak azok végrehajtásának biztosítására. Az előírt szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.”

A lengyel jog

- 7 A 2008/48 irányelvet a 2011. május 12-i ustawa o kredycie konsumenckim (a fogyasztói hitelről szóló törvény; Dz. U. 126. sz., poz. 715.) alapeljárásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: a fogyasztói hitelről szóló törvény) ültette át a lengyel jogrendbe.

- 8 A fogyasztói hitelről szóló törvény 45. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A 29. cikk (1) bekezdésének, a 30. cikk (1) bekezdése 1–8., 10., 11., 14–17. pontjának, a 31–33., 33a. és 36a–36c. cikknek a hitelező általi megsértése esetén a fogyasztó az írásbeli nyilatkozatának a hitelezőhöz való benyújtását követően a kölcsönt a hitelezőnek járó kamat és egyéb hitelköltségek nélkül, a szerződésben megállapított határidőn belül és módon fizeti vissza.”

- 9 Az 1964. április 23-i ustawa Kodeks cywilny (polgári törvénykönyv) (1964. évi Dz. U. 16. sz., poz. 93.) alapeljárásra alkalmazandó változata 509. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A jogosult a követelést a kötelezett beleegyezése nélkül átruházhatja harmadik személyekre (engedményezés), kivéve, ha ez törvénnyel, szerződéses kikötéssel vagy a kötelelem természetével ellentétes.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 Keresetével Zwrotybankowe.pl azt kéri, hogy a kérdést előterjesztő bíróság, a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie (varsó-belvárosi kerületi bíróság, Varsó, Lengyelország) a PKO Bank Polskit kötelezze 4537,45 lengyel zloty (PLN) (hozzávetőleg 1050 euró) törvényes késedelmi kamatokkal és eljárási költségekkel növelt összegének a részére történő megfizetésére.
- 11 A Zwrotybankowe.pl egy fogyasztóval kötött engedményezési szerződés (a továbbiakban: engedményezési szerződés) alapján indított keresetet, amellyel a fogyasztó átruházta rá a PKO Bank Polskival szemben fennálló valamennyi pénzbeli követelése érvényesítésének jogát. Az alapügyben szóban forgó követelés a fogyasztói hitelről szóló törvény 2008/48 irányelv 23. cikkét végrehajtó 45. cikkének (1) bekezdésében előírt szankció alkalmazásából ered amiatt, hogy a bank

megsértette az e törvényből eredő tájékoztatási kötelezettségét. Az engedményezési szerződés úgy rendelkezik, hogy az érintett engedményezés ellenértékéként e fogyasztó megkapja az említett banktól behajtott főkövetelés összegének 50%-át.

- 12 A PKO Bank Polski az említett kereset elutasítását kéri arra hivatkozva, hogy a Zwrotybankowe.pl-nek nincs keresetőségi joga vele szemben, mivel a behajtani kívánt követelés jellegével ellentétes az, hogy azt harmadik személyre engedményezzék. Az ügy érdemét illetően azt állítja, hogy semmi esetre sem sértette meg az említett fogyasztóval kötött hitelmegállapodás keretében fennálló tájékoztatási kötelezettségét.
- 13 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy hogyan kell értelmezni a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésében bevezetett tilalmat, amely szerint a fogyasztók nem mondhatnak le a nemzeti jog megfelelő rendelkezéseiben rájuk ruházott jogokról. E bíróság arra keresi a választ, hogy a tilalom alkalmazandó-e a nemzeti szabályozás által előírt azon lehetőségekre is, amikor a fogyasztó a jogait olyan harmadik személyre ruházza át, aki azokat saját nevében érvényesíti, és aki ezt követően többek között a kapott összeg 50%-ának megfelelő díjazásban részesül, a fennmaradó 50%-ot pedig visszatéríti a fogyasztónak.
- 14 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésében szereplő lemondás fogalmát tágan kell értelmezni, hogy az ilyen helyzeteket is magában foglalja. Ezen irányelv fő célja ugyanis az, hogy megvédje az érintett fogyasztót a hitelszerződésekben szereplő tisztességtelen feltételekkel szemben, nem pedig az, hogy anyagi forrást teremtsen olyan harmadik személyek számára, akik nem szerződő felei a megkötött hitelmegállapodásnak.
- 15 Másodszor, abban az esetben, ha ez a tág értelmezés nem kerül elfogadásra, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzeti bíróság a szerződési feltétel tisztességtelen jellegének hivatalból történő vizsgálatára irányuló kötelezettsége keretében köteles hivatalból vizsgálni az engedményező fogyasztó és az engedményes között létrejött engedményezési szerződés feltételeit is, amennyiben e szerződés képezi a jogalapját annak a keresetnek, amellyel az engedményes a fogyasztónak a hitelezővel szemben fennálló követeléseit érvényesíti.
- 16 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben az engedményezési szerződés feltételei tisztességtelenségének megállapítása a szerződés semmisségét eredményezheti, és így a Zwrotybankowe.pl elveszíti keresetőségi jogát, következésképpen az alapkeresetet el kell utasítani.
- 17 E bíróság hangsúlyozza az érintett fogyasztóra nézve ebből eredő negatív következményeket, aki ilyen körülmények között a hitelezővel szembeni követelésnek azt a részét sem kapná meg, amelyet az engedményezési szerződésben rögzítettek. Az engedményezési szerződésben foglalt kikötés tisztességtelen jellegének vizsgálatára továbbá a fogyasztó távollétében kerülne sor, és a nemzeti eljárási szabályokhoz kapcsolódó okok miatt nem lehetne biztosítani számára annak lehetőségét, hogy részt vegyen az eljárásban és kifejtse ezzel kapcsolatos álláspontját.

18 Ebben az összefüggésben a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (varsó-belvárosi kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 22. cikkének (2) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztó a 2008/48 irányelvet a nemzeti jogba átültető rendelkezésekben rá ruházott jogokat fogyasztónak nem minősülő harmadik személyre ruházza át?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, hogy a bíróság azon kötelezettsége, hogy hivatalból vizsgálja valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, a fogyasztó és egy harmadik személy között létrejött követelésengedményezési [megállapodásban] foglalt feltételre is vonatkozik, ha a harmadik személy a bírósági eljárás során a fogyasztó eredeti szerződéses partnerének minősülő eladóval vagy szolgáltatóval szemben indított perben a perbeli legitimációjának alátámasztására e szerződésre hivatkozik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 19 Első kérdésével az előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti szabályozás által számára biztosított jog megsértésén alapuló követelést olyan harmadik személyre engedményezze, aki nem minősül fogyasztónak.
- 20 Előjáróban emlékeztetni kell arra hogy az a körülmény, hogy az alapeljárás kizárólag eladók vagy szolgáltatók között áll fenn, nem zárja ki sem a 2008/48 irányelv, sem a 93/13 irányelv alkalmazását, mivel ezen irányelvek hatálya nem a jogvitában részt vevő felek személyétől, hanem az alapügyben szereplő hitelmegállapodás feleinek minősítésétől függ (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 11-i Lexitor ítélet, C-383/18, EU:C:2019:702, 20. pont; 2020. november 18-i DelayFix ítélet, C-519/19, EU:C:2020:933, 53. és 54. pont).
- 21 A jelen ügyben az alapügyben szereplő követelés egy fogyasztó és a PKO Bank Polski között létrejött hitelmegállapodásból ered, és azt a Zwrotybankowe.pl engedményezési szerződés alapján szerezte meg, így mindkét irányelv alkalmazandó az alapeljárásra.
- 22 Egyébiránt tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/48 irányelvet azzal a kettős céllal fogadták el, hogy az Európai Unióban valamennyi fogyasztó érdekeit magas szinten és egyenlő módon védelmezzék, és hogy megkönnyítsék a fogyasztói hitelek jól működő belső piacának kialakulását (2019. szeptember 5-i Pohotovost ítélet, C-331/18, EU:C:2019:665, 41. pont; 2020. március 26-i Mikrokasa és Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty ítélet, C-779/18, EU:C:2020:236, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezen irányelv 22. cikkének (2) bekezdése magas szintű védelmet biztosít a fogyasztók számára azáltal, hogy megtiltja, hogy a fogyasztók lemondjanak az irányelv által számukra biztosított jogokról.

- 23 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az e rendelkezésben szereplő lemondás fogalmát tágan kell értelmezni, oly módon, hogy az kiterjedjen az érintett fogyasztót a 2008/48 irányelv alapján megillető jogok engedményezésére is, és így akkor is kizárhatja az engedményezést, ha az a nemzeti jogban megengedett.
- 24 Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikke (2) bekezdésének szövege nem pontosítja, hogy mit kell az irányelvet végrehajtó nemzeti jog által a fogyasztókra ruházott jogokról való lemondásnak tekinteni. Így tehát ezt a rendelkezést a szövegkörnyezetére, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseire tekintettel kell elemezni, amelynek részét képezi, amint ez a jelen ítélet 22. pontjában is szerepel (lásd ebben az értelemben: 2022. április 26-i Landespolizeidirektion Steiermark [A belső határellenőrzés maximális időtartama] ítélet, C-368/20 és C-369/20, EU:C:2022:298, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 E tekintetben a Bíróságnak már kellett döntenie az uniós jog olyan rendelkezésének értelmezéséről, amelynek célja, hogy magas szintű védelmet biztosítson a szerződésben részes gyengébb félnek abban az esetben, ha a jogait egy gazdasági társaságra engedményezi. A 2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet (C-11/23, EU:C:2024:194) alapjául szolgáló ügyben ugyanis a Bíróság lényegében azt vizsgálta, hogy a visszautasított beszállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.; helyesbítés: HL 2019. L 119., 202. o.) 15. cikke megenged-e olyan kikötést, amely tiltja az utasnak az üzemeltető légi fuvarozóval szemben fennálló jogainak, köztük a kártalanításhoz való jogának az engedményezését. A „Korlátozás kizárása” című 15. cikk (1) bekezdése szerint a légi fuvarozóknak az utasokkal szemben e rendelet szerint fennálló kötelezettségei nem korlátozhatók, illetve azok alól nem lehet mentesülni, nevezetesen a szállítási szerződésben szereplő eltérés vagy korlátozó kikötés alapján.
- 26 A Bíróság megállapította, hogy a légi utasok magas szintű védelmére irányuló célkitűzésre tekintettel és a légi utasok kártalanításhoz való joga tényleges érvényesülésének biztosítása érdekében nemcsak azokat az eltéréseket vagy korlátozásokat kell a 261/2004 rendelet 15. cikke értelmében véve kizártnak tekinteni, amelyek közvetlenül e jogra mint olyanra vonatkoznak, hanem azokat is, amelyek az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekhez képest korlátozzák az említett jog gyakorlásának módjait a légi utasok kárára (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet, C-11/23, EU:C:2024:194, 43. pont).
- 27 A légi utasok magas szintű védelmének biztosítása és jogaik hatékony gyakorlásának lehetővé tétele érdekében biztosítani kell ugyanis, hogy a járat törlésével érintett utas szabadon megválaszthassa a joga védelmének leghatékonyabb módját, lehetővé téve számára többek között annak eldöntését, hogy közvetlenül az üzemeltető légi fuvarozóhoz vagy az illetékes bírósághoz fordul-e, vagy – amennyiben a vonatkozó nemzeti jog előírja – követelését harmadik személyre engedményezi annak érdekében, hogy megóvja magát olyan nehézségektől és költségektől, amelyek visszatartják őt attól, hogy e fuvarozóval szemben személyes lépéseket tegyen egy korlátozott pénzügyi vonatkozású ügyben (2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet, C-11/23, EU:C:2024:194, 44. pont).
- 28 A Bíróság így arra a következtetésre jutott, hogy a légi utasok magas szintű védelmének céljával ellentétben a fuvarozási szerződésbe olyan kikötést befoglalni, amely megtiltja a 261/2004 rendeletből eredő jogaik engedményezését (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet, C-11/23, EU:C:2024:194, 46. pont).

- 29 Ebből analógia útján az következik, hogy a fogyasztóvédelem magas szintjének célkitűzésével ellentétes a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésében szereplő lemondás fogalmának a kérdést előterjesztő bíróság által felvázolt olyan tág értelmezése, amely alapján meg lehetne tiltani a fogyasztók ezen irányelvből eredő jogainak engedményezését. Az ilyen engedményezés ugyanis a nemzeti jogrend által esetlegesen előírt egyik olyan jogi lehetőség, amely lehetővé teszi a fogyasztók számára, hogy megvédjék jogaikat, elkerülve azokat a nehézségeket és költségeket, amelyek visszatarthatják őket attól, hogy személyesen lépjenek fel az érintett eladóval vagy szolgáltatóval szemben.
- 30 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti szabályozás által számára biztosított jog megsértésén alapuló követelést olyan harmadik személyre engedményezze, aki nem minősül fogyasztónak.

A második kérdésről

- 31 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálhatja, sőt köteles vizsgálni a fogyasztó által kötött engedményezési szerződésben szereplő feltétel tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő, az engedményes társaság és az eladó vagy szolgáltató közötti jogvita nem az engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak az eladóval vagy szolgáltatóval szemben fennálló követelésére vonatkozik.
- 32 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint az alapeljárás a PKO Bank Polski és egy olyan fogyasztó között létrejött hitelszerződésből eredő követelésre vonatkozik, aki a Zwrotybankowe.pl-re engedményezte a követelését. Az engedményezési szerződés így tehát nem képezi a jogvita tárgyát, és az említett fogyasztó nem vesz részt félként az utóbbi által indított eljárásban.
- 33 Mindemellett az előterjesztő bíróság, miután tudomást szerzett arról az engedményezési szerződésről, amelyből a Zwrotybankowe.pl keresetösségi jogát származtatja, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés indokoltsága tekintetében a Bíróság ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy amennyiben rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek, hivatalból vizsgálja meg a szerződési feltétel esetleges tisztességtelenségét.
- 34 E tekintetben való emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság – amennyiben a rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek – hivatalból köteles vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozva a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 26. pont).
- 35 Mindemellett a Bíróság mindenekelőtt azt is hangsúlyozta, hogy az eljáró nemzeti bíróság által a 93/13 irányelv értelmében kötelezően lefolytatandó vizsgálat azon szerződési feltételekre korlátozódik, amelyek tisztességtelen jellege a nemzeti bíróság rendelkezésére álló iratanyagban szereplő jogi és ténybeli elemek alapján megállapítható (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 27. pont).

- 36 Ezt követően a Bíróság pontosította, hogy a nemzeti bíróság köteles hivatalból bizonyítási intézkedéseket fogantatosítani, amennyiben az iratanyagban már szereplő jogi és ténybeli elemek komoly kétségeket ébresztenek egyes olyan feltételek tisztességtelenségét illetően, amelyek, jóllehet a fogyasztó nem támadta őket, kapcsolódnak a jogvita tárgyához, következésképpen pedig az e bíróság által lefolytatandó hivatalbóli vizsgálat megköveteli, hogy ilyen bizonyítási intézkedéseket tegyenek (2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2020:188, 38. pont). Az érintett szerződés feltételeinek esetleges tisztességtelensége hatékony vizsgálatának hiányában ugyanis nem lehet garantálni a 93/13 irányelv által biztosított jogok tiszteletben tartását (2019. november 7-i Profi Credit Polska ítélet, C-419/18 és C-483/18, EU:C:2019:930, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 37 Végül a Bíróság mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságnak csak az előtte folyamatban lévő jogvita tárgyának korlátai között kell a 93/13 irányelv alapján a fogyasztó számára biztosítandó védelem címén egy szerződési feltételt hivatalból vizsgálnia, hogy ezzel elkerülje azt, hogy a fogyasztó követeléseit egy adott esetben jogerőre emelkedő határozattal elutasítsa, miközben e követeléseknek helyt lehetett volna adni, ha a fogyasztó a tájékoztatatlansága folytán nem mulasztott volna el hivatkozni a feltétel tisztességtelenségére (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2017:188, 32. pont).
- 38 A jelen ítélet 34–37. pontjában kifejtett megfontolásokból az következik, hogy a nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy egy szerződési feltételt hivatalból vizsgáljon, olyan feltételekre vonatkozóan is fennáll, amelyek – bár azokat az érintett fogyasztó nem vitatta – szerepelnek a jogvita tárgyát képező szerződésben, ezt a vizsgálatot pedig a 93/13 irányelv alapján a fogyasztó számára biztosítandó védelem követelménye indokolja.
- 39 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint a Zwrotybankowe.pl azt kéri, hogy a PKO Bank Polskit kötelezzék a fogyasztó által e bankkal kötött hitelmegállapodásból eredő, abból következő követelés megfizetésére, hogy a hitelmegállapodás megkötésekor állítólag nem tartották be a 2008/48 irányelvben előírt tájékoztatási kötelezettségeket. Védekezésében a PKO Bank Polski többek között azt állítja, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdése értelmében az ilyen követelés, amelyből az alapeljárás felperese keresetösségi jogát származtatja, nem képezheti engedményezési szerződés tárgyát.
- 40 Ebből következően az előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben említett szerződési feltétel nem tartozik az előtte folyamatban lévő jogvita tárgya által meghatározott körbe, így e bíróságnak nem kell azt a jelen ítélet 37. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, a 93/13 irányelv alapján a fogyasztó számára biztosítandó védelem címén hivatalból megvizsgálnia.
- 41 Másfelől a fogyasztó követelésének engedményeseként eljáró gazdasági társaság által a fogyasztóval szerződő eladóval vagy szolgáltatóval szemben indított keresetet illetően meg kell állapítani, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 32. pontjában rámutat – a két eladó vagy szolgáltató közötti keresetre nem jellemző az az egyensúlyhiány, amely a fogyasztó és a vele szerződő eladó vagy szolgáltató közötti kereset keretében fennáll (lásd ebben az értelemben: 2024. április 11-i Air Europa Líneas Aéreas ítélet, C-173/23, EU:C:2013:295, 38. pont).
- 42 Amint ugyanis az a jelen ítélet 34. pontjában megállapításra került, a Bíróság már hangsúlyozta, hogy a nemzeti bíróság a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzet miatt köteles hivatalból vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelenségét, ezzel ellensúlyozva ezt az egyenlőtlenséget.

- 43 Ebből következik, hogy a jelen ítélet 34. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatban említett esettől eltérően a 93/13 irányelv által megkövetelt fogyasztóvédelmi rendszer hatékonyságának biztosításához nem szükséges, hogy a két eladó vagy szolgáltató – így például a fogyasztó jogainak engedményeseként fellépő társaság és a vele szerződő szolgáltató – közötti jogvitában eljáró nemzeti bíróság hivatalból vizsgálja a fogyasztó által kötött szerződésben szereplő feltétel esetleges tisztességtelenségét (2024. április 11-i Air Europa Líneas Aéreas ítélet, C-173/23, EU:C:2013:295, 39. pont).
- 44 Ezenkívül, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, a jelen ügyben az engedményezési szerződésben szereplő feltétel, illetve feltételek tisztességtelenségének megállapítása azzal a lehetséges következménnyel járna, hogy abban az esetben, ha a szerződés e feltételek kihagyásával nem maradhatna fenn, az érintett engedményes, a Zwrotybankowe.pl nem rendelkezne keresetőségi joggal, és így az engedményező fogyasztó a bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban nem lenne jogosult kártérítésre. Egy ilyen helyzet hátrányos lehet a fogyasztó hatékony védelme szempontjából, mivel ez utóbbi – legalábbis egyelőre – meg lenne fosztva a követelés azon részétől, amelyet az engedményezési szerződés révén remélt, anélkül hogy e tekintetben meghallgathatták volna, mivel az alapeljárásban nem vesz részt félként.
- 45 Ebből következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése nem követeli meg, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálja a fogyasztó és az engedményes között létrejött engedményezési szerződésben szereplő feltétel esetleges tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő jogvita nem ezen engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak a vele hitelmegállapodást kötő bankkal szemben fennálló követelésére vonatkozik.
- 46 E körülmények között kizárólag a nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy a belső joga lehetővé teszi-e, illetve kötelezi-e őt arra, és ha igen, milyen mértékben, hogy megvizsgálja a Zwrotybankowe.pl keresetőségi jogának fennállását, és különösen a számára esetlegesen keresetőségi jogot biztosító, de a bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát nem képező szerződés tartalmát. Mindazonáltal az uniós jog tényleges érvényesülése elvének tiszteletben tartása érdekében egy nemzeti eljárási rendelkezés alkalmazása nem teheti lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a többek között a 93/13 irányelv által biztosított jogok gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2022. május 17-i SPV Project 1503 és társai ítélet, C-693/19 és C-831/19, EU:C:2022:395, 60. pont). Ennek megfelelően a nemzeti bíróságnak gondoskodnia kell arról, hogy ez a rendelkezés ne járjon hátrányos következményekkel az érintett fogyasztóra nézve, ha annak nem volt lehetősége arra, hogy kontradiktórius vita keretében előadhassa érveit (lásd ebben az értelemben: 2024. április 11-i Air Europa Líneas Aéreas ítélet, C-173/23, EU:C:2024:295, 44. pont).
- 47 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság nem köteles hivatalból vizsgálni a fogyasztó által kötött engedményezési szerződésben szereplő feltétel tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő, az engedményes társaság és az eladó vagy szolgáltató közötti jogvita nem az engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak az eladóval vagy szolgáltatóval szemben fennálló követelésére vonatkozik.

A költségekről

- 48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 22. cikkének (2) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti szabályozás által számára biztosított jog megsértésén alapuló követelést olyan harmadik személyre engedményezze, aki nem minősül fogyasztónak.

- 2) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

a nemzeti bíróság nem köteles hivatalból vizsgálni a fogyasztó által kötött engedményezési szerződésben szereplő feltétel tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő, az engedményes társaság és az eladó vagy szolgáltató közötti jogvita nem az engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak az eladóval vagy szolgáltatóval szemben fennálló követelésére vonatkozik.

Aláírások